

Scientific journal
PHYSICAL AND MATHEMATICAL EDUCATION
 Has been issued since 2013.

ISSN 2413-158X (online)
 ISSN 2413-1571 (print)

Науковий журнал
ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНА ОСВІТА
 Видається з 2013.

<http://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/>

Удовиченко О.М., Острога М.М., Корж-Усенко Л.В., Шамшина Н.В. Інформаційно-цифрова культура крізь призму структурно-термінологічного аналізу. *Фізико-математична освіта*. 2020. Випуск 4(26). Частина 2. С. 29-35.

Udovichenko O., Ostroga M., Korzh-Usenko L., Shamshyna N. Information and digital culture through the prism of structural-terminological analysis. *Physical and Mathematical Education*. 2020. Issue 4(26). Part 2. P. 29-35.

DOI 10.31110/2413-1571-2020-026-4-029

О.М. Удовиченко

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, Україна
 udovich_olga@fizmatsspu.sumy.ua
 ORCID: 0000-0002-3401-3251

М.М. Острога

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, Україна
 mariia.ostroha@gmail.com
 ORCID: 0000-0003-0044-8801

Л.В. Корж-Усенко

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, Україна
 korzhusenکو.lv.73@gmail.com
 ORCID: 0000-0001-9538-4147

Н.В. Шамшина

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, Україна
 shamichек@ukr.net
 ORCID: 0000-0002-3258-9652

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КУЛЬТУРА КРІЗЬ ПРИЗМУ СТРУКТУРНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

АНОТАЦІЯ

Постановка проблеми. Цифровізація суспільства обумовлює потребу розвитку відповідного типу культури. На рівні Нової української школи зазначається про потребу формування в молоді інформаційно-цифрової компетентності. Роботодавці як стейкхолдери спеціальностей зазначають про впровадження у виробництво цифрових технологій та потребу віртуального супроводу установи/організації у кібер-просторі. Зазначене актуалізує проблему формування відповідного типу культури в суспільстві – інформаційно-цифрової культури, інтерпретація сутності та структури якої станом на сьогодні не є однозначною. Метою статті є обґрунтування структури інформаційної культури фахівців

Матеріали і методи: аналіз, структурно-логічний аналіз, термінологічний аналіз, зіставлення та узагальнення з метою деталізації компонентів інформаційної культури фахівців.

Результати. До структури інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців віднесені: аксіологічний (світоглядне бачення ІЦТ в інформаційному суспільстві, розуміння та усвідомлення ролі ЦТ у професійній діяльності); мотиваційний (прагнення послуговуватися ЦТ професійної орієнтації); технологічний (уміння послуговуватися мережевими та ММ-технологіями); пізнавальний компонент (навички роботи з інформаційними джерелами, у т.ч. навички пошуку, аналізу, оцінки, передачі інформації тощо); комунікативно-сугестивний (здатність до мовно-мовленнєвої взаємодії, володіння засобами вербального і невербального впливу для успішної трансляції професійної інформації); рефлексивний (здатність до саморозвитку в професійній царині та в царині ЦТ) компонент.

Висновки. Формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців передбачає цілеспрямований вплив на особистість за кожним із компонентів інформаційно-цифрової культури.

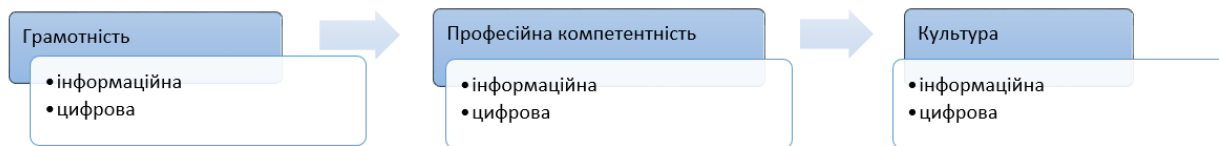
КЛЮЧОВІ СЛОВА: інформаційно-цифрова культура, інформаційно-цифрова культура фахівця, інформаційна культура, цифрова культура, структура інформаційно-цифрової культури фахівця.

ВСТУП

Постановка проблеми. Цифровізація суспільства обумовлює потребу розвитку відповідного типу культури. На рівні Нової української школи зазначається про потребу формування в молоді інформаційно-цифрової компетентності. Роботодавці як стейкхолдери спеціальностей зазначають про впровадження у виробництво цифрових технологій та потребу віртуального супроводу установи/організації у кібер-просторі. Зазначене актуалізує проблему формування

відповідного типу культури в суспільстві – інформаційно-цифрової культури, інтерпретація сутності та структури якої станом на сьогодні не є однозначною.

Аналіз актуальних досліджень. В умовах інформаційного суспільства основними цінностями є інформація та знання, причому з рівним доступом населення до них та інформаційних технологій і сервісів, що передбачає наявність відповідних знань, вмінь та навичок. Цілісність процесу набуття інформації та знань як основних цінностей інформаційного суспільства визначається через уявлення про структуру результатів освітньої діяльності крізь триаду: «грамотність – компетентність – культура» (Bufford, 2001) (рис. 1).

Рис. 1. Напрямок послідовного збагачення результатів освіти в процесі становлення інформаційно-цифрової культури фахівця

У загальному розумінні і педагогічному контексті культура розглядається як інтегроване соціальне явище і є результатом людської діяльності або ж показником освіченості \ вихованості людини \ рівня оволодіння нею певною галуззю знань або діяльності.

Професійна культура - це реалізація на високому рівні професійної діяльності, причому найбільш оптимальним чином з метою досягти максимальний результат.

Професійна культура майбутнього фахівця характеризує його як суб'єкта діяльності у сфері обраної професії. Формування професійної культури означає переведення нормативної основи професійної діяльності в індивідуальний стиль її виконання, що характеризується індивідуальним вибором засобів і способів цієї діяльності, підходами до її проектування, а також мотивами, ціннісними орієнтаціями, особливостями процесу її виконання.

Інформаційна культура характеризується високим рівнем умінь усвідомлено працювати з інформацією та інформаційними джерелами й використовувати для цього інформаційно-комунікаційні технології, сучасні технічні засоби і методи

Визначальним маркером цифрової культури є організація роботи з інформаційним контентом через цифрові пристрої та організація нових видів комунікації (web-спілкування).

Інформаційно-цифрову культуру слід сприймати як складову професійної культури, що пов'язана з діяльністю щодо збирання, організації, зберігання, обробки, передачі, подання фахової інформації та використанням цифрових технологій і засобів у професійній діяльності.

Узагальнення цих означень та урахування вимог до результатів професійної підготовки майбутніх фахівців надали можливість розглянути категорію «інформаційно-цифрова культура майбутніх фахівців».

Під *інформаційно-цифровою культурою майбутніх фахівців* будемо розуміти цілісне соціально значуще утворення особистості, яке характеризується ціннісним відношенням до інформації, єдністю усвідомлення ролі інформації та цифрових технологій в галузі, прагнень їх використовувати у професійній діяльності, знаннями про комп'ютерні (цифрові) інструменти, цифрові ресурси загальної і професійної спрямованості, уміннями їх застосовувати як засоби вербального і невербального впливу з метою трансляції фахових знань для успішної професійної самореалізації та виражається у здатності майбутніх фахівців до саморозвитку у галузях спеціальності та цифрових технологій.

Водночас дослідження робіт науковців не показали єдності думок щодо тлумачення структури інформаційної культури. Тому **метою** статті є обґрунтування структури інформаційної культури фахівців.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ

Для отримання результатів про сутність і структуру інформаційної культури фахівців використано наукові методи дослідження: аналіз, структурно-логічний аналіз, термінологічний аналіз, зіставлення та узагальнення з метою деталізації компонентів інформаційної культури фахівців.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У структурі інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців виокремлюються аксіологічний компонент (світоглядне бачення інформаційно-цифрових технологій в інформаційному суспільстві, розуміння та усвідомлення ролі й значення інформації та ЦТ у професійній діяльності); мотиваційний компонент (прагнення використовувати ЦТ професійної спрямованості); технологічний компонент (володіння мережевими технологіями, технологіями мультимедіа для конструювання навчально-тренувальних занять, уміння розробляти освітні ресурси та ін.); пізнавальний компонент (фахові знання та навички роботи з інформацією (пошук, аналіз, оцінка, передача тощо)); комунікативно-сугестивний компонент (мовно-мовленнєва підготовка майбутніх фахівців, володіння засобами вербального і невербального впливу з метою трансляції професійної інформації); рефлексивний компонент (здатність до саморозвитку в галузі спеціальності та цифрових технологій).

ОБГОВОРЕННЯ

У структурі інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців виокремлюємо такі компоненти (рис. 2).

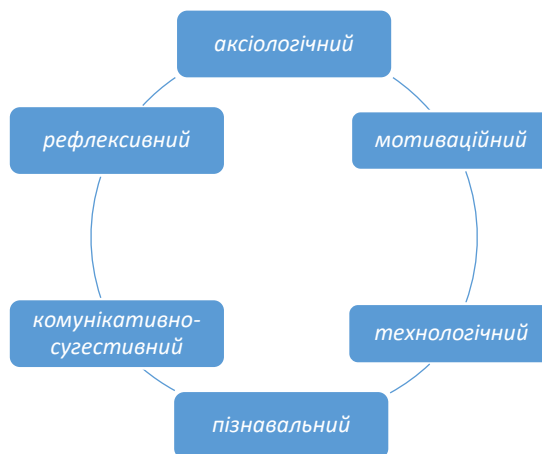

Рис. 2. Структура інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців

Обґрунтуємо подану структуру.

Епоха науково-технічної революції докорінно змінила уявлення про сучасний світ, заповнила суспільство потоком різноманітної інформації. Нині інформацію розглядають як джерело ресурсів, а інформаційні технології – як засіб підвищення продуктивності та ефективності праці людини. Нині жодне підприємство і виробництво не може обійтися без інформаційних технологій. Безсумнівно, інформація і все, що з нею пов'язано, буде і надалі грати вирішальну роль у всіх життєвих ситуаціях. Ми перебуваємо на шляху до інформаційного суспільства, заснованому на пізнанні, інтелектуальних здібностях, ерудиції, вмінні орієнтуватися в найрізноманітніших нестандартних ситуаціях. Для таких кардинальних змін у системі вищої освіти необхідно вирішити проблему спеціальної підготовки, навчання до життя в інформаційному суспільстві. Виходження цивілізації в інформаційне суспільство висуває принципово нові вимоги до системи освіти майбутніх фахівців, при цьому сутність нової парадигми освіти полягає у необхідності формування світоглядного бачення інформаційно-цифрових технологій в інформаційному суспільстві, розуміння та усвідомлення ролі й значення інформації та ЦТ у професійній діяльності майбутніх фахівців.

У процесі професійної підготовки майбутні фахівці мають глибоко усвідомити, що лише володіючи достатнім рівнем технологічної й інформаційної підготовленості, молодий фахівець здатний адекватно діяти в навколишньому світі, орієнтуватися в проблемних ситуаціях, знаходити раціональні способи розв'язання професійних проблем і бути конкурентоспроможним на ринку праці, що приводить до все більш широкого використання ЦТ у професійній діяльності. В. Карло переконливо довів, що інформаційно-цифрова культура створює основу майбутнім фахівцям для безперервного навчання, допомагає розширювати горизонти їхніх наукових досліджень, а також зумовлює підвищення рівня їхніх знань у питанні пошуку, обробки, використання та збереження інформації.

Усвідомлення цього відбувається через формування *аксіологічного компоненту* ІЦК майбутніх фахівців.

ІЦК майбутнього фахівця виразно в собі діалектично інтегровану єдність різного роду цінностей.

Зазначені цінності спрямовують і коригують професійну діяльність майбутніх фахівців у різних напрямках (соціальному, духовному, професійному, особистісному). При цьому майбутній фахівець орієнтується на ті цінності, які є найбільш значущими для нього на даний момент і в перспективі відповідають його інтересам. Від розмаїття цінностей особистості, які виразають її унікальність (аксіологічне «Я») залежить формування нових цінностей, які обумовлюють перехід у мотиви професійної діяльності.

Мотиваційний компонент інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців характеризує мотивацію в них використовувати цифрові технології загальної і професійної спрямованості. Одним зі знакових напрямів модернізації професійної діяльності, який відображає зміни суспільства й співзвучний із бурхливим розвитком науково-технічного забезпечення, є інформатизація освіти та професійної підготовки фахівців. Як підтверджує вивчення літературних джерел (Зданюк, 2013; Кашуба&Бышевец, 2007; Петров, 2008), наразі в освітній процес майбутніх фахівців упроваджують ЦТ, які умовно можна розподілити на ЦТ, спрямовані на підвищення рівня знань із теоретичних дисциплін, та ЦТ, націлені на встановлення рівня теоретичних знань.

Серед типів мотивації діяльності виділяють мотивацію досягнень, яка полягає у потребі особи досягти успіхів у певній царині та уникнути невдач (Безрукова, 2005). Такий тип мотивації досліджували психологи М. Батурін, В. Гербачевський, Дж. Аткинсон, Б. Вайнер Дж. Ніколс та інші. У їхніх працях визначено механізм реалізації цього типу мотивації, методи її актуалізації і розвитку.

Формування мотивації досягнень за Д. Мак-Клелландом підпорядковується ціннісним орієнтаціям представників певної соціальної групи. Учений виділяє особливості, що притаманні людям з високим рівнем «мотиву на досягнення»: неохильність надмірно ризикувати, вміння ставити перед собою виважені, помірковані цілі; надання переваги таким ситуаціям, коли відповідальність за їх подолання лежить особисто на них, а успіх при цьому залежить, переважно, від особистих зусиль і здібностей; погляд на результат як засіб, на підставі якого можна коригувати поведінку з метою надання їй більшої ефективності і досягнення більш високих результатів (Mc Clelland, 1958).

Дж. Аткинсон акцентував на мотиві досягнення як одному з основних рушіїв поведінки людини, який пов'язаний з рівнем домагань суб'єкта й полягає у прагненні до успіху, підвищенні рівня власних можливостей, самовираженні та самоактуалізації. Х. Хекхаузен, розвиваючи думку Дж. Аткинсона, приходить до висновку, що мотивація досягнень

включає і ситуативні фактори (імовірність досягнення успіху, складність і трудність завдань тощо). Дж. Аткинсон серед факторів впливу на такий вид мотивації зазначає: прагнення досконалості, статус, поєднання методів покарання й заохочення тощо (Хекхаузен, 2001).

Готуючи майбутнього фахівця до життя в інформаційному суспільстві, ми формуємо в нього уміння та навички володіння мережевими технологіями, технологіями мультимедіа для конструювання навчально-тренувальних занять, уміння розробляти освітні ресурси та ін., тобто формуємо *технологічний компонент* ІЦК.

На важливості застосування умінь, пов'язаних з комп'ютерною технікою та ІКТ у професійній діяльності та їх інтеграції (поєднанні) наголошує П. Пахотіна, яка виділяє уміння спілкуватися з використанням інформаційних засобів і технологій, уміння працювати з апаратним та програмним забезпеченням на рівні кваліфікованого користувача, уміння приймати ефективні рішення і вирішувати виробничі завдання в проблемних професійних ситуаціях, уміння орієнтуватися в інформаційному середовищі (Пахотіна, 2008).

Цікавими є думки М. Михнюк, яка зазначає, що майбутні фахівці під час виробничої практики на підприємствах мають включати в образ своїх професійних обов'язків ІТ-складову, уміти використовувати сучасний інструментарій на основі комп'ютерних технологій, вміти конструктивно вирішувати професійні завдання із залученням цифрових технологій (Михнюк, 2006).

Беручи до уваги вищезазначене, технологічний компонент інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахівців складається з активного і раціонального застосування цифрових технологій, можливостей і сервісів Інтернет для розв'язання навчальних та професійних завдань, професійної самопрезентації, охоплює вміння та навички щодо пошуку, зберігання, обробки і аналізу різних видів цифрової інформації, використання можливостей сучасного програмного забезпечення і технологій для розв'язування різних груп завдань із використанням комп'ютерної техніки. Дані напрацювання нами ураховано під час виокремлення умінь, що характеризують володіння інформаційно-цифровою культурою.

Пізнавальний компонент ІЦК майбутніх фахівців характеризується сукупністю фахових знань та навичок працювати з даними та інформацією (пошук, аналіз, оцінка, передача тощо), здатність до використання сучасних інформаційних технологій щодо обробки цієї інформації.

Зазначимо, що в аналітичних звітах різних установ (зокрема, «Опитування населення України про споживання ЗМІ», проект Ukrainian Media Project) фіксується, що не завжди українці можуть визначити достовірність даних, близько 72% не враховують баланс думок, 76% не зважають на джерело інформації тощо, більшість опитаних нейтрально ставляться до замовних матеріалів (Опитування населення України про споживання ЗМІ, 2015).

С. Сисоєва стверджує, що фахівець має володіти здатністю працювати з інформацією і даними, відрізнити реальне від віртуального, релевантне від нерелевантного, знаходити необхідні веб-сайти і використовувати Інтернет-сервіси, використовувати ІТ для критичного осмислення інформації у побуті і в професійній сфері (Сисоєва, 2006). На думку Г. Федорук сучасний фахівець повинен вільно володіти знаннями про види інформації та методи її опрацювання, що впливає на розвиток професійних знань і умінь, і т. д. (Федорук, 2014).

Комунікативно-сугестивний компонент інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців передбачає мовно-мовленнєву підготовку майбутніх фахівців, володіння ними засобами вербального і невербального впливу з метою трансляції професійної інформації, навички впевненого послугування засобами колективної та персональної комунікації, використання інтеграційних можливостей цифрових технологій для представлення та передачі інформації, таких як e-mail, чат, відеоконференції та ін., розуміння різниці між реальним і віртуальним світом, розуміння потенціалу інформаційних технологій для підтримки інноваційної діяльності, базове розуміння надійності і достовірності отриманої інформації і повага до етичних принципів при інтерактивному використанні цифрових технологій.

У дослідженні ми спираємося на позиції теорії комунікації, соціальної взаємодії (О. Матяш (Матяш, 2002), О. Семенов і Л. Насіленко (Семенов&Насіленко, 2015) та ін.). Комунікація (і в більш вузькому розумінні, спілкування) – це не лише засіб досягнення певної мети і не просто обмін інформацією між її учасниками; це процес набагато глибший і ширший, адже саме в комунікації знаходить вияв індивідуальність кожної особистості, яка вільно володіє словом, розмірковує, вміє позиціонувати себе на ринку праці. Один із основоположників американської соціології Ч. Кулі переконує, що комунікація є механізмом, за допомогою якого стає можливим існування і розвиток людських відносин. Вона включає в себе міміку, спілкування, жести, тон голосу, слова, писемність, друк, залізниця, телеграф, телефон й останні досягнення в завоюванні простору й часу (Кулі, 1994). Керуємося в дослідженні і міркуваннями психолога І. Юсупова (Юсупов, 1991), на переконання якого ядром комунікації є емпатійне спілкування, емпатійне слухання, здатність не лише слухати, а й чути одне одного, відзначаючи не лише те, що сказано, а й те, як сказано; позитивна установка на співбесідника; розвиток уваги, пам'ять, уява. Важливо також, що основне завдання й успіх комунікації полягає в досягненні спільних цілей соціальної спільності щодо народження нових знань, формування нового досвіду за умов збереження індивідуальності кожного, хто бере участь у комунікації.

Уважаємо, що для майбутніх фахівців, зважаючи на особливості їх професійної діяльності, важливо звертати увагу на сугестивну діяльність у практиці комунікації та інколи використовувати метод навіювання як вид вербального чи невербального психологічного впливу, що викликає некритичне сприйняття інформації. Окремим прикладом використання сугестивних методик можемо назвати мовне маніпулювання (мовна метафора, помилкова аналогія, багатозначність, тощо).

Для успішного формування ІЦК майбутніх фахівців значну роль відіграє психологічна установка як сформована під впливом навчання, виховання й досвіду порівняно сукупність індивідуальних переконань і досвіду, яка обумовлює ставлення до чогось. Установка може визначати як напрямок дій, так і спосіб мислення, причому вони є більш усталеними, чим сугестивного більше вони подібні до норм соціальної групи. Через це інформаційний простір, а в закладі освіти це

інформаційно-освітнє середовище, відіграє провідну роль у професійній культурі фахівця, що в контексті професійної підготовки майбутніх фахівців означає формування інформаційно-цифрової культури.

Рефлексивний компонент інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців передбачає здатність до саморозвитку у галузях спеціальності та цифрових технологій.

Рефлексія (від лат. reflexio – звернення назад) позначається як:

– «роздум про свій внутрішній стан, самоспостереження, самопізнання, самоаналіз» (Большая энциклопедия Кирилла и Мефодия, 2000);

– «процес самопізнання суб'єктом внутрішніх психічних актів і станів», фундаментальна здатність свідомої істоти бути у відносинах з власною свідомістю, мисленням, умовами і способами здійснення життєдіяльності) Підбуцька, 2013);

– своєрідний процес дзеркального відображення, уміння зрозуміти хід думок співрозмовника (Рубинштейн, 1999).

Сформована у майбутніх фахівців здатність до рефлексії допомагає їм коригувати чи змінювати за необхідності дії, поведінку, аналізувати та адекватно оцінювати власну діяльність під час прояву інформаційно-комунікаційної компетентності, прогнозувати результати власної діяльності, здійснювати самооцінку. За допомогою рефлексії здійснюється також процес контролю та оцінки на всіх етапах цілеутворення.

У сфері інформаційно-цифрової взаємодії рефлексивні механізми цілеутворення «спираються на усвідомлення цілей об'єкта взаємодії, вміння зорієнтувати його у власних цілях, зіставлення його цілей з професійними цілями та можливостями».

Особливістю рефлексії у контексті нашого дослідження є здатність виявити причинно-наслідкову підпорядкованість своїх дій та їх результатів. Особливого значення на цьому етапі набуває роль інформаційно-освітнього середовища, створеного засобами ЦТ, умов діяльності, які стимулюють мислення. Мислення формує знання про себе і виступає основою рефлексії такого рівня, коли самодетермінованість стає суб'єктивною цінністю і надалі сама регулює діяльність особистості так, що вона отримує задоволення від визначеності та самовизнання. Перехід на такий рівень полягає у змінах у ціннісній сфері, а його результатом є здатність особистості будь-яку, навіть найрутиннішу роботу зробити цікавою, інноваційною, продуктивною. Фахівець на цьому етапі свідомо здійснює свою практичну діяльність, націлює її на реалізацію себе як особистості, прагне якомога повніше виявити, розвинути і реалізувати свої можливості. Така рефлексія надає відчуття вільності, що дозволяє свідомо керувати своєю поведінкою, забезпечує здатність використовувати максимум своїх можливостей, зокрема, застосування цього максимуму професійної діяльності призводить до творчості.

ВИСНОВКИ

Отже, узагальнюючи проведений аналіз сутності та структури інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців, маємо такі висновки.

Інформаційно-цифрова культура майбутніх фахівців є цілісним соціально значущим утворенням особистості, яке характеризується єдністю усвідомлення ролі інформації та цифрових технологій в галузі спеціальності, прагнень їх використовувати у професійній діяльності, знаннями про комп'ютерні (цифрові) інструменти, цифрові ресурси загальної і професійної спрямованості, уміннями їх застосовувати як засоби вербального і невербального впливу з метою трансляції фахових знань для успішної професійної самореалізації та виражається у здатності майбутніх фахівців до саморозвитку у галузях спеціальності та цифрових технологій.

Формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців передбачає цілеспрямований вплив на особистість за кожним із компонентів інформаційно-цифрової культури.

Список використаних джерел

1. Bufford Th. *Toward a Philosophy Education*. Boston: World-Press, 2001. 278 p.
2. Mc Clelland D.C. A scoring manual for the achievement motive. *Motives in Fantasy. Action and Society*. N. Y. 1958. P. 112-148.
3. Безрукова В.С. Педагогика: Проективная педагогика. Екатеринбург: Деловая книга, 2005. 344 с.
4. Большая энциклопедия Кирилла и Мефодия. 2000: *Мультимедиа-энциклопедия*. Москва, 2000. 1170 с.
5. Зданюк В.В. Підготовка вчителів фізичної культури до реалізації здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності: монографія. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, видавництво ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2013. 218 с.
6. Кашуба В.А., Бышевцев Н.Г. Технологические инновации в системе подготовки специалистов по физической культуре и спорту. *Педагогика, психология та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2007. №5. С. 129-131.
7. Кули Ч. Общественная организация. Изучение углубленного разума. *Тесты по истории социологии XIX–XX веков* : хрестоматия / сост. и отв. ред. В. И. Добренко, Л. П. Беленькова. М.: Наука, 1994. 478 с.
8. Матяш О.И. Коммуникация: теория и практика в различных социальных контекстах. *Сибирь. Философия. Образование: Альманах*. Вып. 7. Новокузнецк: Ин-т повышения квалификации, 2002. С. 16-19.
9. Михнюк М.І. Організація модульного курсового професійно-технічного навчання робітників будівельного профілю: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2006. 21 с.
10. Опитування населення України про споживання ЗМІ. Розділ 3: «Медіаграмотність»: аналітичний звіт. *Ukrainian Media Project*. 2015. URL: <http://www.slideshare.net/umedia/353367759>.
11. Пахотіна П.К. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців з аграрних спеціальностей: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ. 2008. 243 с.
12. Петров П.К. Информационные технологии в физической культуре и спорте: учеб. пособие Издат. центр «Академия», 2008. 288 с.

13. Підбуцька Н.В. Професійне становлення особистості як суб'єкта діяльності: результати теоретичного дослідження. Наукові записки. Сер.: Психологія і педагогіка: зб. наук. пр. Острог: Вид-во НУ „Острозька академія», 2013. Вип. 25. С. 75-81.
14. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. Санкт-Петербург: ЗАО «Изд-во Питер», 1999. 720 с.
15. Семенов О.М., Насіленко Л.А. Професійна комунікативна підготовка майбутніх юристів : теорія і практика : монографія. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. 324 с.
16. Сисоєва С.О. Інформаційна компетентність фахівця: технології формування: Навч.-метод. посіб. Чернівці: Технодрук, 2006. 208 с.
17. Федорук Г.М. Сутність та структура інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів технологій. Наукові праці Вищого навчального закладу "Донецький національний технічний університет". Сер. : Педагогіка, психологія і соціологія, 2014. №1(1). С. 129-133.
18. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения. Санкт-Петербург: Речь, 2001. 193 с.
19. Юсупов И. М. Психология взаимопонимания. Казань: Татарское кн. изд-во, 1991. 192 с.

References

1. Bufford, Th. (2001). *Toward a Philosophy Education*. Boston: World-Press.
2. Mc Clelland, D.C. (1958). A scoring manual for the achievement motive. *Motives in Fantasy. Action and Society*. N.Y., 112-148.
3. Bezrukova, V.S. (2005). *Pedagogika: Proektivnaja pedagogika [Pedagogy: Proactive pedagogy]*. Ekaterinburg: Delovaja kniga [in Russian].
4. *Bol'shaja jenciklopedija Kirilla i Mefodija. 2000: Mul'timedia-jenciklopedija [Great Encyclopedia of Cyril and Methodius. 2000: Multimedia Encyclopedia]*. Moskva [in Russian].
5. Zdaniuk, V.V. (2013). *Pidhotovka vchyteliv fizychnoi kultury do realizatsii zdoroviazberezhuvalnykh tekhnologii u profesiinii diialnosti [Training physical education teachers to implement health technologies in their professional activities]*. Kamianets-Podilskyi: TOV NVP «Interservis» [in Ukraine].
6. Kashuba, V.A. & Byshevec, N.G. (2007) *Tehnologicheskie innovacii v sisteme podgotovki specialistov po fizicheskoj kul'ture i sportu [Technological innovations in the system of training specialists in physical culture and sports]*. *Pedahohika, psykhohihiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu – Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 5, 129-131 [in Russian].
7. Kuli, Ch. (1994). *Obshhestvennaja organizacija. Izuchenie uglublennogo razuma [Public organization. Exploring the Deeper Mind]. Testy po istorii sociologii XIX– XX vekov – Tests on the history of sociology of the 19th - 20th centuries*. M.: Nauka [in Russian].
8. Mat'jash, O.I. (2002). *Kommunikacija: teorija i praktika v razlichnyh social'nyh kontekstah [Communication: theory and practice in different social contexts]*. Sibir'. Filosofija. Obrazovanie: Al'manah – Siberia. Philosophy. Education: Almanac, 7, 16-19 [in Russian].
9. Mykhniuk, M.I. (2006). *Orhanizatsiia modulnogo kursovoho profesiino-tekhnicnogo navchannia robitnykiv budivelnoho profilu [Organization of modular course vocational training of construction workers]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukraine].
10. *Opytuvannia naselennia Ukrainy pro spozhyvannia ZMI. Rozdil 3: «Mediahramotnist»: analitychnyi zvit [Survey of the population of Ukraine on media consumption. Section 3: "Media literacy": analytical report]*. *Ukrainian Media Project*. 2015. Retrieved from <http://www.slideshare.net/umedia/353367759> [in Ukraine].
11. Pakhotina, P.K. (2008). *Formuvannia informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z ahrarnykh spetsialnostei [Formation of information and communication competence of future specialists in agricultural specialties]*. Kyiv [in Ukraine].
12. Petrov, P.K. (2008). *Informacionnye tehnologii v fizicheskoj kul'ture i sporte [Information technologies in physical culture and sports]*. M.: Izdat. centr «Akademija» [in Russian].
13. Pidbutska, N.V. (2013). *Profesiine stanovlennia osobystosti yak subiekta diialnosti: rezultaty teoretychnoho doslidzhennia [Professional development of the individual as a subject of activity: the results of theoretical research]*. *Naukovi zapysky. Ser.: Psykhohihiia i pedahohika – Proceedings. Series: Psychology and pedagogy*, 25, 75-81 [in Ukraine].
14. Rubinshtejn, S.L. (1999). *Osnovy obshhej psihologii [Fundamentals of General Psychology]*. Sankt-Peterburg: ЗАО «Izd-vo Piter» [in Russian].
15. Semenov, O.M. & Nasilenko, L.A. (2015). *Profesiina komunikatyvna pidhotovka maibutnikh yurystiv : teoriia i praktyka [Professional communicative training of future lawyers: theory and practice]*. Sumy : Vyd-vo SumDPU imeni A.S. Makarenka [in Ukraine].
16. Sysoieva, S.O. (2006). *Informatsiina kompetentnist fakhivtsia: tekhnologii formuvannia [Information competence of the specialist: technologies of formation]*. Chernivtsi: Tekhnodruk [in Ukraine].
17. Fedoruk, H.M. (2014). *Sutnist ta struktura informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv tekhnologii [The essence and structure of information and communication competence of future teachers of technology]*. *Naukovi pratsi Vyshchoho navchalnoho zakladu "Donetskyi natsionalnyi tekhnichniy universytet". Ser. : Pedahohika, psykhohihiia i sotsiologhiia – Scientific works of the Higher Educational Institution "Donetsk National Technical University". Series: Pedagogy, psychology and sociology*, 1(1), 129-133 [in Ukraine].
18. Hekhauzen, H. (2001). *Psihologija motivacii dostizhenija [The psychology of achievement motivation]*. Sankt-Peterburg: Rech' [in Russian].
19. Jusupov, I.M. (1991). *Psihologija vzaimoponimaniia [Psychology of understanding]*. Kazan': Tatarskoe kn. izd-vo [in Russian].

INFORMATION AND DIGITAL CULTURE THROUGH THE PRISM OF STRUCTURAL-TERMINOLOGICAL ANALYSIS

*O. Udovichenko, M. Ostroga, L. Korzh-Usenko, N. Shamshina**Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Ukraine***Abstract.**

Formulation of the problem. *The digitalization of society necessitates the development of an appropriate type of culture. At the level of the New Ukrainian School, the need to form information and digital competence in young people is noted. Employers as stakeholders of specialties note the introduction of digital technologies in production and the need for virtual support of the institution / organization in cyberspace. This highlights the problem of forming the appropriate type of culture in society - information and digital culture, the interpretation of the essence and structure of which as of today is not unambiguous. The purpose of the article is to substantiate the structure of information culture of specialists*

Materials and methods: *analysis, structural and logical analysis, terminological analysis, comparison and generalization in order to detail the components of information culture of specialists.*

Results. *In the structure of information and digital culture of future professionals there is an axiological component (worldview vision of information and digital technologies in the information society, understanding and awareness of the role and importance of information and CT in professional activities); motivational component (desire to use DT of professional orientation); technological component (possession of network technologies, multimedia technologies for designing training sessions, ability to develop educational resources, etc.); cognitive component (professional knowledge and skills of working with information (search, analysis, evaluation, transmission, etc.)); communicative-suggestive component (language and speech training of future specialists, possession of means of verbal and nonverbal influence in order to broadcast professional information); reflective component (ability to self-development in the field of specialty and digital technologies.*

Conclusions. *The formation of information and digital culture of future professionals is a complex process of purposeful influence on the individual, which within a specially designed pedagogical system provides positive changes in the levels of formation of each of the components of information and digital culture of future professionals.*

Keywords: *information-digital culture, information-digital culture of a specialist, information culture, digital culture, structure of information-digital culture of a specialist.*